

**ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1**
**Factors Affecting the Success of Administration of Small Schools
under the Office of Kalasin Primary Education Service Area 1**

เอกรักษ์ สารปริง*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ระดับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก (2) ระดับปัจจัยการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก (3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารโรงเรียนกับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก (4) วิเคราะห์ปัจจัยการบริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก และ (5) ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก

ประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน และครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ในปีการศึกษา 2556 จำนวน 651 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 242 คน ได้จากการสุ่มอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตรประมาณ ค่าความเที่ยงของแบบวัดปัจจัยในการบริหารโรงเรียนเท่ากับ 0.987 และแบบวัดความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน เท่ากับ 0.939 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน การถดถอยเชิงพหุ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) ปัจจัยการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารโรงเรียนกับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับค่อนข้างสูง ($r = .689$) (4) ปัจจัยการบริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก มากที่สุด คือ ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอนและ (5) ปัญหาในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก มากที่สุด คือ ขาดวิสัยทัศน์และการมีส่วนร่วมในการบริหาร

คำสำคัญ ปัจจัยการบริหาร ความสำเร็จในการบริหารประถมศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to : (1) study the success level of administration; (2) study the level of administration factors; (3) study the relationship of the administration factors with the success of administration; (4) analyze the administration factors affecting the success of administration; and (5) study problems and guidelines for solving administration problems

The research sample consisted of 242 personnel of small schools under the Office of Kalasin Primary Education Service Area 1 The employed research instrument was a rating scale questionnaire. Research data were analyzed using the frequency, percentage, mean, standard deviation, simple correlation, multiple regression, and content analysis.

*671 ถนนอนรรฆนาถ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ 46000 ekkaruk500@hotmail.com 0855450972

Research findings were as follows: (1) the overall rating mean of the success of administration was at the high level; (2) the overall rating mean of the administration factors was at the high level; (3) the correlation between the administration factors as a whole and the overall success of administration was positive and at the rather high level ($r = .689$); (4) the administration factor that most affected the success of administration was the curriculum and instruction management factor and (5) the most serious problems for administration were the lack of vision, and the lack of participation in administration.

Keywords: Administration factors, Success of administration, Primary education

1. บทนำ

โรงเรียนเป็นองค์กรในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด จึงเป็นองค์กรที่มีความสำคัญสูงสุดที่ควรได้รับการพัฒนาให้มีความเข้มแข็งเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ แต่สภาพการณ์การปฏิบัติงานของโรงเรียนในปัจจุบัน พบว่า แม้ว่าโรงเรียนจำนวนหนึ่งสามารถดำเนินการได้อย่างเข้มแข็ง มีผลงานประจักษ์ในการแข่งขันต่างๆ อย่างทัดเทียมนานาชาติ แต่หากพิจารณาผลการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รอบสอง พ.ศ. 2549-2551 พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กประสบปัญหาใน ด้านคุณภาพมากที่สุด โดยผ่านการประเมินน้อยสุด ร้อยละ 76.45 โรงเรียนที่ไม่ผ่านการประเมินส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ซึ่งโรงเรียนระดับขั้นพื้นฐานทุกสังกัดทุกขนาดที่เข้ารับประเมิน มี 20,184 แห่ง ส่วนใหญ่สังกัด สพฐ. 18,088 แห่ง (ทั้งหมด 32,256 แห่งปี 2550) ไม่ผ่านประเมิน 3,772 แห่ง เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 3,389 แห่ง หากลงในรายละเอียดพบว่า ปีการศึกษา 2549-2550 มีโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สพฐ. ที่นักเรียนไม่เกิน 120 คน ถึงร้อยละ 40 ของโรงเรียนสังกัด สพฐ. ทั้งหมด แต่ละปีรัฐอุดหนุนงบประมาณจำนวนมาก แต่คุณภาพการศึกษากลับไม่เพิ่มเท่าที่ควร

การบริหารโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ จึงจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบหรือปัจจัยต่างๆ ในการบริหารที่ส่งผลถึงความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพของสถานศึกษาเป็นสำคัญ มีนักวิชาการได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนไว้ ดังนี้ ปัญญา แก้วกัญญา และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล (2545: 17-39) ได้กล่าวถึง ปัจจัยสู่ความสำเร็จของการบริหารงานด้านต่างๆ มีดังนี้ 1) ปัจจัยสู่ความสำเร็จของหลักสูตรสถานศึกษา 2) ปัจจัยความสำเร็จของการบริหารงานบุคคล 3) ปัจจัยความสำเร็จของการบริหารทั่วไป

เมื่อพิจารณาจากปัจจัยต่างๆ ที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน เป็น “โรงเรียนคุณภาพ” แล้วโรงเรียนขนาดเล็กมักจะประสบปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยในการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิผล ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา ได้เล็งเห็นปัญหาและความสำคัญของปัจจัยในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กให้ประสบผลสำเร็จและแนวโน้มของปัญหาการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐาน จึงสนใจศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนขนาดเล็ก และความสัมพันธ์ของปัจจัยเหล่านั้น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ในด้านการพัฒนาประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก และนำไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดนโยบายและแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็กต่อไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

2.2 เพื่อศึกษาระดับปัจจัยในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในการบริหารโรงเรียนกับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

2.4 เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยในการบริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1

2.5 เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 มีอะไรบ้าง

3. แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิดการวิจัยและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวัดระดับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนตามกรอบของ อารุง จันทวานิช (2547: 17-28) ซึ่งเป็นสภาพความสำเร็จที่พึงประสงค์ของโรงเรียนคุณภาพ แบ่งองค์ประกอบออกเป็น 4 ด้าน 14 องค์ประกอบ

ในส่วนของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยของนักการศึกษาหลายท่าน คือ สมโภชน์ นพคุณ (2541: 19-22) ปัญญา แก้วกัญญา และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล (2545: 17-39) วิโรจน์ สารรัตน์ (2548: 234) นงลักษณ์ เรือนทอง (2550: 164-165) สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2551:

126-130) กมลวรรณ รอดจ่าย (2552: 4-7) แซมมอนส์, ฮิลแมน และมอร์ติเมอร์ (Sammonds, Hillman and Mortimore 1995: 8) สเตียร์ส (Steers 1977: 59-60) สคริปเนอร์ (Scripner 1999: 16) ภารดี อนันต์นาวิ (2545: 101) สมจิตร อุดม (2549: 72-73) เอกรินทร์ รุ่งแสง (2549: 145-152) วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน (2552: 244-246)

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ในปีการศึกษา 2556 จำนวน 651 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการเปิดตารางของ เคร็จซีและมอร์แกน (Krejcie และ Morgan) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 242 คน โดยวิธีสุ่มแบบง่ายในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ค่าความเที่ยงของแบบวัดปัจจัยในการบริหารโรงเรียนเท่ากับ 0.987 และแบบวัดความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน

เท่ากับ 0.939 วิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ และการวิเคราะห์เนื้อหา

5. ผลการวิจัย

5.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยภาพรวมพบว่า เป็นเพศชาย จำนวน 144 คน คิดเป็น ร้อยละ 59.50 เป็นเพศหญิง

จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 40.50 อายุ 46-55 ปี มากที่สุด จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 38.40 น้อยที่สุด คือ อายุมากกว่า 55 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 11.10 ด้านการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มากที่สุด จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 52.90 น้อยที่สุด คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.30

ด้านประสิทธิภาพการทำงาน อยู่ในช่วง 16-20 ปี มากที่สุด จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 30.60 น้อยที่สุด คือ น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 10.30

5.2 ความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (=4.33) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวม และรายด้าน

ความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก	\bar{X}	S.D.	ระดับความสำเร็จ
ด้านผลผลิต/ผลลัพธ์	4.41	0.62	มาก
ด้านกระบวนการ	4.35	0.59	มาก
ด้านปัจจัย	4.26	0.70	มาก
ด้านบริบท	4.31	0.70	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.33	0.56	มาก

5.3 ปัจจัยในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหาร

มีการบริหารในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (=4.31) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการปฏิบัติของปัจจัยในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 โดยภาพรวม และรายด้าน

ปัจจัยในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
ด้านนโยบายและกลยุทธ์การบริหาร	4.24	0.50	มาก
ด้านภาวะผู้นำ	4.35	0.53	มาก
ด้านครู	4.34	0.56	มาก
ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ	4.35	0.57	มาก
ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน	4.26	0.56	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.31	0.51	มาก

5.4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในการบริหารโรงเรียนกับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับค่อนข้างสูง

($r=.689$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในการบริหารโรงเรียนกับความสำเร็จในการบริหาร โรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

ความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก	ปัจจัยในการบริหารโรงเรียน					
	ด้านนโยบายและกลยุทธ์การบริหาร	ด้านภาวะผู้นำ	ด้านครู	ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ	ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน	ภาพรวม
ด้านผลผลิต/ผลลัพธ์	.585**	.491**	.525**	.490**	.523**	.556**
ด้านกระบวนการ	.660**	.644**	.624**	.606**	.632**	.675**
ด้านปัจจัย	.464**	.531**	.507*	.495**	.532**	.540**
ด้านบริบท	.465**	.598**	.560***	.568**	.554**	.587**
ภาพรวม	.632**	.664**	.649**	.632**	.656**	.689**

** p < .01

5.5 ปัจจัยในการบริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ (X_2) สามารถทำนายความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .441 แสดงว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ สามารถอธิบายความแปรปรวนความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ได้ร้อยละ 44.10 ดังแสดงใน ตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอนของปัจจัยในการบริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

ลำดับการเข้าสมการของตัวแปรพยากรณ์	R	R ²	R ² change	Adj R ²	F
1. ด้านภาวะผู้นำ (X_2)	.664	.441	-	.439	189.364*
2. ด้านภาวะผู้นำ (X_2), ด้านนโยบายและกลยุทธ์การบริหาร (X_1)	.687	.472	.031	.467	106.778*
3. ด้านภาวะผู้นำ (X_2), ด้านนโยบายและกลยุทธ์การบริหาร (X_1), ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน (X_5)	.697	.486	.014	.479	74.995*

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.6 ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ปัญหามากที่สุดคือ ด้านนโยบายและกลยุทธ์การบริหาร

ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยกลุ่มตัวอย่างให้ความถี่มากที่สุดในแต่ละด้านดังนี้ 1) ด้านนโยบาย

และกลยุทธ์การบริหาร ควรจัดให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามา มีส่วนร่วมในการวางนโยบายและกลยุทธ์ 2) ด้านภาวะผู้นำ ควรจัดอบรมนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาเพื่อให้เกิดวิสัยทัศน์ในการบริหารงาน 3) ด้านครู ควรจัดอบรม เทคนิควิธีการสอนและการผลิตสื่อการเรียน 4) ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของโรงเรียน ควรจัดบรรยากาศที่ดีให้เอื้อต่อการทำงาน 5) ด้านการบริหารหลักสูตร และการสอน ควรจัดอบรมเทคนิควิธีสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีการนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่อง

6. การอภิปรายผล

6.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในการบริหาร วิทยาลัยกับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับค่อนข้างสูง ($r=.689$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ปัจจัยในการบริหารโรงเรียนทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบายและกลยุทธ์การบริหาร ด้านภาวะผู้นำ ด้านครู ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ และด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน เป็นปัจจัยหนึ่งของแนว การจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่วางไว้ สอดคล้องกับ อารุง จันทวานิช (2547: 32) กล่าวถึงปัจจัยเพื่อความ สำเร็จในการดำเนินการให้บรรลุสู่ความเป็นโรงเรียน คุณภาพ มี 2 ปัจจัยหลัก ได้แก่ (1) ทรัพยากรบุคคล คือ ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษามีอาชีพและมีจำนวนเพียงพอ และ (2) ทรัพยากรวัสดุ เทคโนโลยี และงบประมาณ และ กมลวรรณ รอดจ่าย (2552: 4-7) ได้วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก ที่ผ่านกระบวนการสนทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ และปรับปรุงแก้ไขแล้ว ประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สมรรถนะของครูและบุคลากรทางการศึกษา การจัด สภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ การบริหารจัดการ และการจัดการเรียนรู้

6.2 ปัจจัยในการบริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อความ สำเร็จในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ผลการ วิจัยพบว่า ปัจจัยในการบริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อความ สำเร็จในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน รองลงมาคือ ปัจจัยด้านนโยบายและกลยุทธ์การบริหาร และ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ ถอดออกมาตราฐาน เท่ากับ .260, .253 และ .234 ตามลำดับทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า

6.2.1 การบริหารหลักสูตรและการสอน เป็นการจัดการกระบวนการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้สามารถเรียนรู้ได้ตามจุดหมาย และโครงสร้างสาระ การเรียนรู้ตามหลักสูตร รวมทั้งการพัฒนาเนื้อหาสาระ และกิจกรรม ที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัด ของผู้เรียน (ปัญญา แก้วกียูร และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล 2545: 17-39) จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก

6.2.2 นโยบายและกลยุทธ์การบริหาร เป็นการกำหนดและพัฒนาวิสัยทัศน์ จุดประสงค์ของการ ดำเนินงานตามพันธกิจองค์การ (Mission Statement) และนโยบายกลยุทธ์ในการดำเนินการพัฒนาการศึกษา ให้บรรลุเป้าหมาย จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อ ความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน ขนาดเล็ก สอดคล้อง กับ สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2551: 126-130) ได้กล่าวถึง สมรรถนะขององค์การที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและกลยุทธ์ การบริหาร

6.2.3 ภาวะผู้นำ เป็นปัจจัยที่ ผู้บริหารมี บทบาทหน้าที่ ในการเป็นผู้นำการบริหารจัดการศึกษาให้ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงต้องมีความ เป็นผู้นำสูง สอดคล้องกับ ปัญญา แก้วกียูร และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล (2545: 38) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหาร เป็นปัจจัยแรกของความสำเร็จของโรงเรียน คือ

ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำ มีความรู้ ทักษะ และความสามารถ ในเรื่องงานเป็นอย่างดี

จากผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัย ของ กมลวรรณ รอดจ่าย (2552:4-7) ได้ศึกษาการ วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สุนทรียภาพ เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทาง อ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ โรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก ได้รับอิทธิพลทางตรง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากปัจจัยด้านสมรรถนะของครูและบุคลากร ทางการศึกษา และปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ โดยมีค่า อิทธิพลเท่ากับ 0.38 และ 0.36 ตามลำดับ แสดงให้ เห็นว่า สมรรถนะของครูและบุคลากรทางการศึกษา และการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก

7. สรุปและข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

7.1.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน และ จากการสำรวจ พบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำ คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ และเมื่อพิจารณาจาก ข้อเสนอแนะปัญหาในด้านนี้ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ขาดการใช้วิธีสอนที่หลากหลายและเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ดังนั้นการนำผลการวิจัยด้านนี้ไปใช้ผู้บริหาร ควรให้ความสำคัญกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จมากที่สุด คือ ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน และเอาใจใส่ ควบคุม ดูแล ในข้อเสนอแนะปัญหา ประเด็นที่เป็นปัญหา มากที่สุด

7.1.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จอันดับ 2 คือ ปัจจัยด้านนโยบายและกลยุทธ์การบริหาร และ จากการสำรวจ พบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำ คือ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ มีความสอดคล้องกันและเป็นไปได้ มีการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีการ มอบหมายงานได้ตรงกับความรู้ความสามารถของบุคลากร

และเมื่อพิจารณาจากข้อเสนอแนะปัญหาในด้านนี้ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ขาดการมีส่วนร่วม ในการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ผู้บริหารสามารถนำไปใช้ บริหารโรงเรียนโดยให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมและ การกำหนดนโยบายต่างๆ ตลอดจนนำด้านที่เป็นปัญหา มากด้านอื่นมาให้ความสำคัญ เพื่อจะได้กำจัดจุดอ่อนต่างๆ ให้สามารถบริหารโรงเรียนให้เกิดความสำเร็จได้

7.1.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จอันดับ สุดท้าย คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ และจากการสำรวจ พบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำ คือ ใช้เวลาส่วนใหญ่ปฏิบัติงานใน โรงเรียน มีการประชุมร่วมกับครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ และเมื่อพิจารณาจากข้อเสนอแนะปัญหา ในด้านนี้ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ขาดวิสัยทัศน์ ในการบริหารงาน ผู้บริหารสามารถนำไปใช้ในการ บริหารโรงเรียน โดยให้ความสำคัญแก้ไขจุดด้อย

7.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

7.2.1 ควรทำการศึกษาปัจจัยในการบริหาร โรงเรียนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน ขนาดกลางและขนาดใหญ่ เพื่อจะได้ครอบคลุมโรงเรียน ทุกขนาดและจะทำให้ผู้บริหารโรงเรียนทุกขนาดสามารถ นำผลการวิจัยไปใช้ในการบริหารได้

7.2.2 ควรทำการสอบถามข้อมูลกับผู้ตอบ แบบสอบถามให้ครอบคลุมทุกส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ โรงเรียน เช่น ผู้ปกครองนักเรียน นักเรียน ผู้นำชุมชน และกรรมการสถานศึกษาที่ไม่ใช่ครู เป็นต้น เพื่อจะได้ ข้อมูลที่ถูกต้องครอบคลุมทุกส่วน

7.2.3 ควรทำการศึกษาปัจจัยในการบริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และสังกัดอื่นๆด้วย เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดอื่นๆที่จะนำไปใช้ในการบริหารโรงเรียนให้ เกิดความสำเร็จได้

8. เอกสารอ้างอิง

1. กมลวรรณ รอดจ่าย (2552) “การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก” คุษฎีนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชานโยบายการจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา. คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. นงลักษณ์ เรือนทอง (2550) “รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. ปัญญา แก้วกัญญา และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล (2545) ชุดฝึกอบรมผู้บริหาร ประมวลสาระ เรื่องการบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบการใช้โรงเรียนหรือเขตพื้นที่การศึกษาเป็นฐาน กรุงเทพมหานคร สำนักงานปฏิรูปการศึกษา
4. ภาวดี อนันต์นาวิ (2545) “ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
5. วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน (2552) “ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งตะวันออก” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
6. “วิกฤตคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก” (2552, 6 เมษายน) ค้นคืนวันที่ 24 มกราคม 2554 จาก <http://www.kriengsak.com>
7. วิโรจน์ สารรัตน์ (2546) การบริหารการศึกษา: นโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อการบรรลุผล พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร ทิพย์วิสุทธิ
8. วิโรจน์ สารรัตน์ (2548) โรงเรียนการบริหารสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ กรุงเทพมหานคร อักษราพัฒนา
9. สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2551) “ปัจจัยทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน การพัฒนาและการตรวจสอบความตรงของตัวแบบ” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
10. สมจิตร อุดม (2549) “ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในภาคใต้” วารสารศึกษาศาสตร์ 6,1 (มกราคม - ธันวาคม) : 72-73
11. สมโภชน์ นพคุณ (2541) “การบริหารงานสู่ความเป็นเลิศ” ชำนาญการบริหาร (กรกฎาคม-กันยายน): 17-22
12. อารุง จันทวานิช (2547) แนวทางการบริหารและการพัฒนาสถานศึกษา สู่...โรงเรียนคุณภาพ กรุงเทพมหานคร สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักนโยบายและแผนการศึกษา สกศ. อันดับที่ 97
13. เอกรินทร์ รุ่งแสง (2549) “ปัจจัยบางประการของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
14. Hillman, Sammonds P., J.Mortimore and P (1995) “Key characteristics of effective schools a review of school effectiveness research” A report by the institute of education for the office for standards in education.
15. Scribner, A.P.(1999). High performing Hispanic school: An introduction, In P. Reyes, J.D.
16. Steers, Richard M.(1977) Organizational Effectiveness: A behavioral View. Santa Monica California: Good Year Publishing.